

DR FILOLOGII, DOCENT YULIIA VASEIKO (JULIA WASEJKO)
KOMPETENCJE SOCJOLINGWISTYCZNE UCZNIÓW
NA LEKCJACH JĘZYKA POLSKIEGO

PROGRAM NAUKI JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLAS 5-9 SZKÓŁ Z UKRAIŃSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA, OPRACOWANY PRZEZ MINISTERSTWO OŚWIATY I NAUKI UKRAINY, PRZEWIDUJE NAUKĘ SYSTEMU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO ŚRODKA KOMUNIKACJI, POZNANIA POLSKIEJ KULTURY, OBYCZAJÓW I TRADYCJI POLAKÓW.

GŁÓWNYM CELEM NAUCZANIA WSPÓŁCZESNEGO JĘZYKA POLSKIEGO W SZKOŁACH UKRAIŃSKICH JEST OSIĄGNIĘCIE ZARÓWNO CZYNNIEJ, JAK I BIERNEJ ZNAJOMOŚCI JĘZYKA POLSKIEGO W ZAKRESIE SPRAWNOŚCI JĘZYKOWYCH (SŁUCHANIA, CZYTANIA, MÓWIENIA, PISANIA). AKCENTUJE SIĘ PRZED W SZYBOKIM KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNEJ, ROZUMIANEJ JAKO UMIEJĘTNOŚĆ POSŁUGIWANIA SIĘ JĘZYKIEM ODPOWIEDNIO DO OSOBY INTERLOKUTORA ORAZ TEMATU INTERAKCJI.

Żeby komunikacja w języku polskim była skuteczną, niezbędnym jest odczytanie kodu polskiej kultury duchowej i materialnej, odszukanie najistotniejszych elementów językowego obrazu świata Polaków, rozumienie ich werbalnych i niewerbalnych reakcji na rzeczywistość, czyli posiadanie przez uczniów socjolingwistycznej wiedzy, która przejawia się w odebraniu języka polskiego przez pryzmat kontekstu socjokulturowego.

Europejski system opisu kształcenia językowego wyodrębnia kompetencję socjolingwistyczną, która „obejmuje wszelkie umiejętności niezbędne dla komunikacji społecznej w danym języku, tzn. wskaźniki lingwistyczne relacji społecznych, zwroty grzecznościowe, powiedzenia, różne style wypowiedzi oraz dialekty i sposoby wymowy, charakterystyczne dla danej społeczności”.

ISTNIEJĄ RÓŻNORODNE WSKAŹNIKI LINGWISTYCZNE, PRZEKAZUJĄCE INFORMACJĘ UWARUNKOWANĄ SPOŁECZNIE. DLATEGO NAJŁATWIEJSZYM SPOSOBEM KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI SOCJOLINGWISTYCZNEJ UCZNIÓW NA LEKCJACH JĘZYKA POLSKIEGO W SZKOŁACH UKRAIŃSKICH JEST ZAPOZNANIE ICH ZE SŁOWNICTWEM, BĘDĄCYM ŹRÓDŁEM INFORMACJI O KULTURZE WERBALNEJ I NIEWERBALNEJ POLAKÓW. TAKĄ INFORMACJĘ ZAWIERAJĄ NASTĘPUJĄCE GRUPY SEMANTYCZNE: ZWROTY FORMALNE I NIEFORMALNE W POZDROWIENIACH (DZIEŃ DOBRY; DOBRY WIECZÓR; CZEŚĆ; CZOŁEM; PIĄTKA; MIŁO BYŁO PANA POZNAĆ; DO WIDZENIA; DO ZOBACZENIA; NARKA; SZCZĘŚĆ BOŻE; JAK SIĘ MASZ? SIĘ MA? CO SŁYCHAĆ); SPOSOBY ZWRACANIA SIĘ (PROSZĘ PANI; SZANOWNE PANIE; SKARBIE; ŻABKO; MAMO, PROSZĘ, POMÓŻ MI); ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE (PROSZĘ; DZIĘKUJĘ, BYŁBYM (BARDZO) WDZIĘCZNY, PRZEPRASZAM, PRZYKRO MI, CHCIAŁBYM PRZEPROSIĆ), PRZYSŁOWIA LUDOWE (WYRWAŁ SIĘ JAK FILIP Z KONOPI; BEZ PRACY NIE MA KOŁACZY; LEPSZY WRÓBEL W GARŚCI NIŻ GOŁĄB NA DACHU). WARTO TEŻ ZAPOZNAĆ UCZNIÓW Z TRADYCYJNYMI ZNAKAMI NIEFORMALNYMI, PRZED W SZYBOKIM GESTAMI, Z KTÓRYCH KORZYSTAJĄ PODCZAS KOMUNIKACJI POLACY: SKINIENIE GŁOwą, UŚCISK DŁONI, CAŁOWANIE SIĘ W POLICZKI, UŚMIECH, CAŁOWANIE DŁONI, PRZYBICIE PIĄTKI, PRZYBICIE ŻÓŁWIKA ITD.

Posiadanie wiedzy socjolingwistycznej pomoże uczniowi czuć się swojo w trakcie obcowania się z Polakami, ponieważ on będzie mógł nie tylko odczytać we właściwy sposób treść komunikatu wypowiedzi swojego współrozmówcy, ale także informację o jego pochodzeniu, wykształceniu itd.